

HUKUK LÜGATLARI

Alman, Fransız, İngiliz, İspanyol, İtalyan dillerinin muhayeseli bir hukuk lûgatini vücuda getirmek için bir çalışma plânı taslağı. - (Prof. R. Altamira) (Mémoires de l'Académie Internationale de droit comparé. Tome II première partie (1934) s. 237-239, 274, 278, 406).

13 Eylül 1924 de kurulmuş olan «Académie Internationale de droit comparé», alman, fransız, ingiliz, ispanyol italyan dillerinin mukayeseli bir hukuk lûgatini vücuda getirmeği karar altına almıştı.

Azadan İspanyol Prof. R. Altamira, bu husus için hazırlamış olduğu kısa ve pratik raporu akademinin 1927 içtima devresinde umumî heyete arz etmişti.

Yapılacak iş, bir hukuk kamusu vücuda getirmek olmayıp, sadece bir lûgat hazırlamaktır.

Alfabe sırasile her kelimenin beş dildeki lûgat manaları itibarile tam karşılığı bulunacak ve böylece tesbit edilecek bütün kelimelerin her dildeki hukukî manaları kaydedilecek.

Bundan lûgat için pek mühim olan iki netice çıkabilir:

1. — Bazı kelimelerin beş dilde de hem lûgat manaları, hem de hukukî manaları tetabuk ettiği,

2. — Bazı kelimelerin de, lûgat manaları tetabuk ettiği halde hukukî manaları değişik olduğu neticesi. Tercümelerde ve ana dilleri ayrı olan hukukçular arasındaki müzakerelerde bu ayrılığın ne derece mühim rol oynadığı malûmdur.

Bu ayrılıklar tesbit edildikten sonra, mesele, lûgat manaları ayrı olmakla beraber, aynı hukukî manayı ihtiva eden kelimeleri bulmak olacaktır.

Lûgati hazırlamak için şöyle bir usul kullanılabilir:

1. — Her dil için bir heyet, o dilde ehemmiyetli hukukî kelimelerin bir listesini hazırlar.

2. — Her kelimenin hukukî manasını kısa ve müşahhas bir şekilde kaydeder ve lûgat manası itibarile bu kelimenin diğer dillerdeki harfiyen karşılığını bulur.

Bu suretle elde edilen beş lûgat taslağını, aralarında her dilden bir veya bir kaç mümessil bulunan bir heyet, mukayeseli bir tetkikten geçirerek lûgat projesinin metnini hazırlar.

Lûgat iki kısma ayrılabilir; birinci kısımda her beş dilde veya bazılarında hukukî karşılıkları bulunan kelimeler, ikinci kısımda da, pek başka hukuk telâkkilerine ait oldukları için veya herhangi bir sebepten dolayı diğer dillerde karşılığı bulunmayan kelimeler kaydedilir.

Lûgatin tab'ında bu beş dilden biri esas olarak alınır, ve lûgatin sonunda diğer dillerin her biri için bir liste tanzim edilir.

Prof. Altamira raporunda esas olarak lâtincenin düşünülebileceğini hatırlatıyor. Lâtin hukuk dilinin, modern hayatın ihtiyaçlarının yarattığı bir çok kelimelerden mahrum olduğunu söylemekle beraber, en esaslı kelimelerin klâsik lâtince ve glozatörlerin ve Ortaçağ ve Rönesans müelliflerinin eserlerinde bulunduğunu ve hattâ bazı XVI ncı asır müelliflerinin eserlerinde lâtince hukukî kelimelerle bazı Avrupa dillerindeki karşılıkların tesbit edilmiş olduğunu, ve bu vesile ile «Digeste» in «De verborum significatione» kitabının her beş dilde iyi birer tercümesi yapılmış olacağını hatırlatıyor.

Prof. Altamira'nın raporu üzerine akademi bürosu, çalışmalara esas olabilecek, muhtelif dillerde yazılmış hukuk lûgatlerinin bir listesini azaya dağıtmıştır. Bu listeyi aynen neşretmeği faydeli buluyoruz.

1934 ten sonra akademinin faaliyeti hakkında bir malûmat edemedik ve lûgat mesaisinin de ne safhada olduğunu öğrenemedik.

Mahmut R. Belik

Hukuk lûgatlarının listesi

Fransa

Anspach, L. E. F. et A. M. Coutanche, Dictionnaire de droit anglo-franco-belge. Dictionnaire de droit et de termes juridiques anglais avec des courts exposés de la loi anglaise. Paris, 1924

Becquart, J., Les mots à sens multiples dans le droit civil français. Paris, 1928.

Capitant, M., Dictionnaire juridique de droit français (en préparation). (1).

(1) Neşredilmiştir. Paris, les presses univ. de France, 1936.

- Doloz**, Répertoire pratique de législation, de doctrine et de jurisprudence, 1-12, Paris, 1910-26.
- Dalloz**, Petit dictionnaire de droit, Paris, 1922.
- Dalloz**, Dictionnaire juridique de droit 1923. Vol. 1-2 et Suppl. 1924.
- Fehner, Herrmann, Ganser**, Dictionnaire juridique et administratif. Strasbourg - Paris, 1920.
- Fuzier - Herrmann**, Répertoire général alphabétique du droit français. T. 1-37 (tir.) 1906-27. Suppl. t 1, 1911 sv.
- Lauriere, Eusèbe de**, Glossaire du droit français, contenant l'explication des mots difficiles qui se trouvent dans les Ordonnances de nos Roys, etc Paris, 1704. T. 1-2,
- Rondonneau, M. L.**, Vocabulaire classique de la science du droit, etc... Paris, 1823.
- Schäffer, Charles**, Dictionnaire juridique. Strasbourg, 1926.
- Schäffer, Charles**, Dictionnaire des principaux termes de tous les Codes et lois usuelles françaises. Strasbourg, 1924.
- Soufflier**, Vocabulaire de droit ou définition des termes usités dans l'étude du droit, Paris, 1908.

Almanya

- Adolfi, Wilhelm, Eugen von**, Juristisches Konversationslexikon für jederman. Stuttgart 1894.
- Bachen & Sacher**, Staatslexikon. Freiberg 1912, 1926, Bd. 5.
- Bernhardi, H.**, Handwörterbuch zum Bürgerlichen Gesetzbuch. Berlin, 1902.
- Bitter**, Handwörterbuch der Preussischen Verwaltung. Leipzig 1911, 1928.
- Brix, Von & Lindemann**, Handwörterbuch für Komunalwissenschaft, Band 1-4, und 2 Ergänzungbände, 1918-27.
- Dietz**, Handwörterbuch des Militärrechts. Rastatt 1912.
- Ehmcke**, Wörterbuch zum Bürgerlichen Gesetzbuch. Brandenburg 1911. Band 1-3.
- Elster, Weber, Wieser**, Handwörterbuch der Staatswissenschaft. 1923-1927. Band 1-7.
- Elster**, Wörterbuch der Volkswirtschaft. Jena 1911.
- Fleischmann - Stengel**, Wörterbuch des Staats- und Verwaltungsrechts. Tübingen 1911-14, Band 1-3.
- Gögler**, Handwörterbuch der Fürsorgepflicht. Stuttgart 1925.

- Hatschek - Strupp**, Wörterbuch des Völkerrechts in der Diplomatie Berlin, 1924-25, 2 Bände.
- Institutum Savignani**, Vocabularium jurisprudentiae romanae. T. 1-3, 1903-17, Berlin.
- Karstedt, von Wöls, Dinner, etc.**, Handwörterbuch der Wohlfahrtspflege, Berlin, 1924.
- Mayer**, Wörterbuch für Recht und Wirtschaft. 1-5 Halberstadt. 1926-28.
- Oberländer**, Lexicon juridicum romano-teutonicum. Nürnberg, 1753.
- Posener**, Juristisches Fremdwörterbuch. Berlin, 1927.
- Schlegelberger**, Rechtsvergleichendes Handwörterbuch für das Zivil und Handelsrecht des In- und Auslandes. Band 1-2, Berlin 1927-28.
- Stenglein**, Lexikon des deutschen Strafrechts. Berlin 1900.
- Stier, Somlo-Elster**, Handwörterbuch der Rechtswissenschaft. Band 1, 2-4. Berlin-Leipzig, 1926-27.
- Weiske**, Rechtslexikon für Juristen aller deutschen Staaten. Leipzig 1839-61.
- Wertheim**, Wörterbuch des englischen Rechts. Berlin, 1899.

Büyük Britanya

- Byrne, W. J.**, A dictionary of English Law and Concise Encyclopedia. London, 1923.
- Encyclopedia of the Law of England, London 1906, 2/Ed.
- Giles, Jacob**, The Law Dictionary defining and interpreting the terms of words of art and explaining the rise, progress and present state of the English Law. London 1810, 2 nd Ed.
- Moslay and Whiteley's Law Dictionary**. 4th Ed. by F. C. Heave. London, 1923.
- Osborn, P. C.**, Concise Law Dictionary for students and practitioners. London 1927.
- Potts, Thomas**, A compendious Law dictionary. London 1803.
- Rogers, Walter T.**, Dictionary of legal abbreviations, London, -913.
- Stroud, F.**, The juridical dictionary of words and phrases judicially interpreted, London, 1913, 2 nd. Ed.
- Smith - Wharton**, Law Lexicon: forming an epitome of the Laws of England, etc. London 1925, 13 th Ed.

İspanya

- Ocampo, Luis Mouton**, Dictionario del derecho civil foral copilado y consuetudinario. Madrid, 1904 - 06
- Mas. Calestino**, Dictionario general de la legislacion espanola civil y penal, canonica, administrativa y maritima de la especial de Indias, etc... Madrid, 1877, tom 1, A. B.

Macaristan

- Latin - Magyar**, Törvénykezési műszotár. Keszitették többen. II, dik kiadás. Kolozswártt, 1845.
- Vilmos-Révész**, Jogi Műszotár. 2. kiad. 1. Budapest, 1926.

Belçika

- Bellefroid, P.**, Dictionnaire des termes juridiques français néerlandais. 1900.

Danimarka

- Hammerich**, Dansk Lavleksikon. 2. Sammenarb. Of forgene Udg. af Emil Jürgensens «Nyt Lavleksikon». Kobenhavn: 1 - 8, 1900 - 1913.

İtalya

- Lucchini, Luigi**, Il Digesto italiano Enciclopedia metodica e alfabetica d legslazone. 1 - 10, 1884 - 1903, 12, 1900 - 1904.
- Tringab, S.**, Dizionario legale, XVI.

Hollanda

- Hollands rechtsgelard woorden boak van Franciscus Kersman, Amsterdam, 1777.

Amerika Birleşik Devletleri

- Baldwin, W. E.**, Baldwin's century edition of Bouvier's law dictionary, New-York, 1926.
- Ballentine, J. A.**, A law dictionary of words, terms, abbreviations and phrases which are peuliar to the law and of those which have a peculiar meaning in the law, also Latin

phrases and maxims with their translations. New-York, 1927.

Black, Henry Campbell, A law dictionary containing definitions of the terms and phrases of American and English jurisprudence, ancient and modern, St. Paul, Minn. Western Publishing Company, 1910, 2nd. Edit.

Polonya

Koscinski - Konstanty, Deutsch - polinisches Wörterbuch der gerichtlichen und administrativen Ausdrücke aus dem Gebiete der deutschen besonders aber der preussischen Gesetzgebung. Poznan, Nak, 1905.

İsviçre

Marti, Hugo, Beiträge zu einem vergleichenden Wörterbuch der deutschen. Rechtsprache auf Grund des schweizerischen Zivilgesetzbuches, Bern, 1921.
